

Predmet C-600/23**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda****Datum podnošenja:**

2. listopada 2023.

Sud koji je uputio zahtjev:

Cour de cassation (Belgija)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

8. rujna 2023.

Žalitelj u kasacijskom postupku:

Royal Football Club Seraing

Druge stranke u kasacijskom postupku:

Fédération internationale de football association (FIFA)

Union européenne des Sociétés de Football Association (UEFA)

Union Royale Belge des Sociétés de Football Association
(URBSFA) ASBL

Uz sudjelovanje:

Doyen Sports Investment Limited (treća strana obaviještena o
parnici)

I. Predmet glavnog postupka

- 1 Glavni predmet odnosi se na žalbu koju je Royal Football Club Seraing podnio protiv Fédération Internationale de Football Association (Međunarodna nogometna federacija, FIFA), Union européenne des Sociétés de Football Association (Europska nogometna unija, UEFA) i Union Royale Belge des Sociétés de Football-Association (Belgijski kraljevski nogometni savez, URBSFA) u svrhu, u biti, utvrđivanja nezakonitosti u odnosu na pravo Unije pravila FIFA-e kojima se predviđa zabrana vlasništva trećih strana nad gospodarskim pravima igrača (prakse poznate kao *third party ownership* ili *third party investment*). Tom se žalbom također traži naknada za štetu koju je Royal Football Club Seraing navodno pretrpio zbog primjene te zabrane. Istodobno je

Stegovno povjerenstvo FIFA-e Royal Football Clubu Seraing izreklo kazne koje su potvrđene pravorijekom švicarskog Sportskog arbitražnog suda, a pravorijek je potvrdio švicarski Savezni sud.

II. Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

- 2 Cour de cassation (Kasacijski sud, Belgija) smatra da, kako bi mogao odlučiti o glavnom predmetu, na temelju članka 267. UFEU-a Sudu Europske unije mora uputiti pitanja koja se odnose na tumačenje članka 19. stavka 1. UEU-a i članka 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, kako bi se utvrdilo protivi li se tim odredbama da arbitražni pravorijek postane pravomoćan i dobije dokaznu snagu u odnosu na treće strane ako je ispitivanje usklađenosti s pravom Unije proveo sud države koja nije članica Unije.

III. Prethodna pitanja

1. Protivi li se članku 19. stavku 1. Ugovora o Europskoj uniji, u vezi s člankom 267. Ugovora o funkcioniranju Europske unije i člankom 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, primjena odredbi nacionalnog prava kao što su članak 24. i članak 171[3]. stavak 9. belgijskog Codea judiciaire (Zakonik o sudovima), kojima se utvrđuje načelo pravomoćnosti, na arbitražni pravorijek čiju je usklađenost s pravom Europske unije ispitao sud države koja nije članica Unije i nije ovlašten Sudu Europske unije uputiti prethodno pitanje?
2. Protivi li se članku 19. stavku 1. Ugovora o Europskoj uniji, u vezi s člankom 267. Ugovora o funkcioniranju Europske unije i člankom 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima, primjena pravila nacionalnog prava kojim se arbitražnom pravorijeku, čiju je usklađenost s pravom Europske unije ispitao sud države koja nije članica Unije i nije ovlašten Sudu Europske unije uputiti prethodno pitanje, daje dokazna snaga u odnosu na treće strane, osim ako one ne dokažu suprotno?

IV. Glavne odredbe nacionalnog prava na koje se poziva

- 3 Odredbe nacionalnog prava na koje se među ostalim poziva su sljedeće.

A. *Loi du 16 juillet 2004 portant le Code de droit international privé (Zakon od 16. srpnja 2004. o Zakoniku o međunarodnom privatnom pravu)*

– Članak 22. stavak 1.

„Strana sudska odluka izvršna u državi u kojoj je donesena postaje izvršna u Belgiji, u cijelosti ili djelomično, u skladu s postupkom iz članka 23.”

– Članak 26.:

„Dokazna snaga stranih sudskih odluka

1. Strana sudska odluka u Belgiji dokazuje ono što je sud u njoj utvrdio ako ispunjava uvjete potrebne za njezinu vjerodostojnost u skladu s pravom države u kojoj je donesena. Utvrđenja stranog suda ne primjenjuju se ako bi proizvela učinak koji je očito protivan javnom poretku.

2. Dokaz o protivnom u pogledu činjenica koje je utvrdio strani sud može se podnijeti svim pravnim sredstvima.”

B. Zakonik o sudovima

– Članak 24.:

„Svaka konačna odluka od njezine objave postaje pravomoćna.”

– Članak 28.:

„Svaka odluka postaje pravomoćna od trenutka u kojem se više ne može pobijati prigovorom ili žalbom, osim iznimki propisanih zakonom i ne dovodeći u pitanje učinke izvanrednih pravnih lijekova.”

– Članak 1713. stavak 9.:

„U odnosima između stranaka pravorijek ima iste učinke kao i sudska odluka.”

V. Prikaz činjenica i glavnog postupka

- 4 Prva od drugih stranaka u kasacijskom postupku, Fédération internationale de football association (FIFA), neprofitna je udruga osnovana u skladu sa švicarskim pravom, sa sjedištem u Zürichu, Švicarska. Ona okuplja nacionalne udruge odgovorne za organizaciju nogometa i nadzor nad njime u njihovim zemljama.
- 5 Na temelju svojeg statuta, ona ima regulatornu ovlast koja joj omogućuje da donosi pravila koja se primjenjuju i na njezine članove i na, izravno ili posredstvom navedenih udruge, nogometne klubove u svakoj zemlji i na igrače registrirane u tim klubovima.
- 6 Ta pravila trebaju imati za cilj promicanje integriteta, etike i sportskog duha i sprečavanje metoda i praksi kao što su korupcija, doping ili namještanje utakmica koje mogu ugroziti njihov integritet i integritet natjecanja, službenih igrača i klubova, ili dovesti do zlouporaba.
- 7 Druga od drugih stranaka u kasacijskom postupku, Union européenne des Sociétés de Football Association (UEFA), neprofitna je udruga osnovana u skladu sa

švicarskim pravom, sa sjedištem u Nyonu, Švicarska, te okuplja nacionalne udruge europskog kontinenta.

- 8 Na temelju njezina statuta, njezin je cilj, među ostalim, promicanje nogometa u Europi u duhu „fair-playa”, praćenje i nadziranje razvoja nogometa u Europi u svim njegovim oblicima, priprema i organizacija međunarodnih natjecanja utvrđivanjem kriterija koje treba poštovati za sudjelovanje u njima, „sprečavanje metoda ili praksa koje mogu ugroziti pravilnost utakmica ili natjecanja ili dovesti do zlouporaba u nogometu” i „postizanje svojih ciljeva donošenjem svih mjera koje smatra prikladnim, poput skupova pravila, sporazuma, konvencija, odluka ili programa” (članak 2. njezina statuta).
- 9 Treća od drugih stranaka u kasacijskom postupku, Union Royale Belge des Sociétés de Football-Association (URBSFA), sa sjedištem u Bruxellesu, Belgija, belgijska je *de facto* udruga priznata kao tijelo od javnog interesa. Ona upravlja dvama prvim razredima profesionalnog nogometa i amaterskog nogometa u Belgiji, zajedno s drugim udrugama. Njezini su punopravni članovi naime nogometni klubovi. Ona je belgijska nacionalna udruga koja je članica prvih dviju drugih stranaka u kasacijskom postupku. Dužna je poštovati i osigurati da belgijski klubovi poštuju statute, pravilnike i odluke FIFA-e i UEFA-a, podložno općim pravnim načelima, odredbama koje se odnose na javni poredak te mjerodavnom nacionalnom i regionalnom zakonodavstvu i zakonodavstvu Zajednice. Usto, njezin joj statut dodjeljuje regulatornu, izvršnu, sportsku, stegovnu i sudsku ovlast u pogledu belgijskih klubova.
- 10 Treća strana obaviještena o parnici, Doyen Sports Investment Limited, privatno je društvo osnovano u skladu s malteškim pravom sa sjedištem u Sliemi, Malta. Njegova se trgovinska djelatnost pretežno odnosi na pružanje financijske pomoći nogometnim klubovima u Europi. Na temelju njegova statuta, predmet je njegova poslovanja među ostalim (a) kupnja nogometaša, (b) kupnja trenera i menadžera; (c) prezentacija nogometaša, trenera i menadžera; (d) transfer igrača, trenera i menadžera između različitih klubova; (e) prezentacija klubova; (f) ostvarivanje koristi od nogometnih klubova ili igranje aktivne uloge u njihovu svakodnevnom upravljanju, poštujući pritom pravilnik FIFA-e i sve druge relevantne nacionalne ili međunarodne pravilnike i (g) davanje zajmova nogometnim klubovima.
- 11 Žalitelj u kasacijskom postupku, Royal Football Club Seraing, sa sjedištem u Seraingu, Belgija, neprofitna je udruga osnovana u skladu s belgijskim pravom koja upravlja nogometnim klubom Seraing, koji je član URBSFA-a. Tijekom sezone 2013./2014. klub je preuzela nova uprava s „ambicijom dovođenja kluba [...] u belgijsku, pa i međunarodnu, elitu”. Klub se „trenutačno još uvijek razvija u 1. amaterskom razredu, što je predsoblje profesionalnog nogometa u kojem opravdano želi što prije zaigrati, što podrazumijeva mogućnost sportskog i financijskog pojačanja”.
- 12 FIFA je donijela „Pravilnik o statusu i transferima igrača” (u daljnjem tekstu: Pravilnik STI), kojim se utvrđuju opća i obvezujuća pravila u vezi sa statusom

igrača i njihovim pravom sudjelovanja u organiziranom nogometu. Određene odredbe tog pravilnika izravno su obvezujuće na nacionalnoj razini i moraju se bez izmjena uključiti u pravilnike nacionalnih udruga. Druge odredbe svaka udruga mora prenijeti u svoj vlastiti pravilnik.

- 13 U priopćenju za medije od 26. rujna 2014. FIFA je izjavila da je „*radi zaštite integriteta nogometa i igrača, izvršni odbor donio načelnu odluku prema kojoj se zabranjuje vlasništvo trećih strana nad gospodarskim pravima igrača i uvodi se prijelazno razdoblje*”.
- 14 Okružnim pismom od 22. prosinca 2014. upućenim svojim članovima FIFA je nacionalne udruge, među kojima i URBSFA, obavijestila da je njezin izvršni odbor na sjednici od 18. i 19. prosinca 2014. odobrio „*nove odredbe koje treba uvrstiti u Pravilnik [STI] kad je riječ o vlasništvu trećih strana nad gospodarskim pravima igrača i utjecaju trećih strana na klubove*”, uz pojašnjenje da na snagu stupaju 1. siječnja 2015. te da moraju biti uvrštene na popis odredbi koje su obvezujuće na nacionalnoj razini.
- 15 Novi članak 18.a Pravilnika STI („*Utjecaj treće strane na klubove*”) od 1. siječnja 2015. propisuje:

„1. Ni jedan klub ne može sklopiti ugovor koji bilo kojem drugom klubu ili drugim klubovima, i obratno, ili trećim stranama omogućuje da stječu, u okviru rada ili transfera, mogućnost utjecaja na neovisnost ili politiku kluba ili nastupe njegovih sastava.

2. Stegovno povjerenstvo FIFA-a može izreći kazne klubovima koji ne poštuju obveze utvrđene ovim člankom.”

- 16 Člankom 18.b („*Vlasništvo trećih strana nad gospodarskim pravima igrača*”) tog pravilnika od 1. siječnja 2015. propisuje se:

„1. Ni jedan klub ili igrač ne može sklopiti sporazum s trećom stranom na temelju kojeg bi treća strana imala pravo zahtijevati, u cijelosti ili djelomično, naknadu koja se plaća u vezi s budućim transferom igrača iz jednog kluba u drugi ili bi joj bila dodijeljena bilo kakva prava povezana s transferom ili naknadom za budući transfer.

2. Zabrana navedena u stavku 1. stupa na snagu 1. svibnja 2015.

3. Sporazumi obuhvaćeni stavkom 1. koji su sklopljeni prije 1. svibnja 2015. mogu ostati na snazi do ugovorenog datuma isteka. Međutim, njihovo se trajanje ne može produžiti.

4. Trajanje bilo kojeg sporazuma obuhvaćenog stavkom 1. koji je sklopljen od 1. siječnja 2015. do 30. travnja 2015. ne može biti duže od jedne godine od datuma stupanja na snagu.

5. *Do kraja travnja 2015. svi postojeći sporazumi obuhvaćeni stavkom 1. moraju biti uneseni u Sustav za usklađivanje transfera (TMS). Svi klubovi koji su sklopili takve sporazume moraju ih unijeti – u cijelosti i sa svim izmjenama ili priložima – u TMS, navodeći informacije o trećim stranama o kojima je riječ, puno ime i prezime igrača te trajanje sporazuma.*
6. *Stegovno povjerenstvo FIFA-a može izreći stegovne kazne klubovima ili igračima koji ne poštuju obveze sadržane u ovom prilogu.”*
- 17 Prema tome, na temelju članka 18.b, i. od 1. svibnja 2015. potpuno se zabranjuje sklapanje novih sporazuma protivnih toj odredbi; ii. ugovori se još mogu sklopiti i stupiti na snagu od 1. siječnja do 30. travnja 2015., ali su valjani samo jednu godinu od njihova sklapanja; iii. ugovori koji su sklopljeni i koji su stupili na snagu prije 1. siječnja 2015. i dalje se primjenjuju do datuma njihova ugovorenog datuma isteka, ali se ne mogu produžiti nakon tog datuma.
- 18 Treća strana, u smislu tih odredbi, je svaka „*strana koja nije igrač koji je predmet transfera, jedan od dvaju klubova između kojih se transfer tog igrača odvija ili bilo koji klub za koji je igrač bio registriran*” (Pravilnik STI, definicije, t. 14.).
- 19 Žalitelj u kasacijskom postupku je 30. siječnja 2015. sklopio sporazum s društvom Doyen Sports na ugovorno razdoblje do 1. srpnja 2018. Tim se sporazumom organizira sklapanje budućih posebnih konvencija o financiranju za sve igrače žalitelja u kasacijskom postupku koje će dvije strane sporazumno odabrati i uređuje prijenos gospodarskih prava trojice poimence navedenih igrača; u skladu s tim sporazumom, društvo Doyen Sports postalo je vlasnikom 30 % „*financijske vrijednosti prava povezanih sa savezom*” tih igrača, pri čemu se taj tužitelj obvezao da neće „*neovisno i autonomno*” na treće strane prenijeti svoj dio gospodarskih prava tih igrača.
- 20 Društvo Doyen Sports je naime 3. travnja 2015. tribunalu de commerce francophone de Bruxelles (Trgovački sud u Bruxellesu za postupke na francuskom jeziku, Belgija) podnijelo tužbu protiv triju drugih stranaka u kasacijskom postupku; žalitelj u kasacijskom postupku 8. srpnja 2015. dobrovoljno je intervenirao u postupku.
- 21 Žalitelj u kasacijskom postupku je naime od suda zahtijevao da utvrdi nezakonitost, u odnosu na pravo Unije, konkretnije pravo na slobodno kretanje kapitala, pravo na slobodno pružanje usluga, pravo na slobodno kretanje radnika i pravo tržišnog natjecanja, potpune zabrane praksi isključenih na temelju članka 18.a i 18.b Pravilnika STI (poznatih kao *third party ownership* ili *third party investment*), da proglasi ništavim svaki pravilnik koji sadržava takvu potpunu zabranu, da naloži UEFA-i da izmijeni svoj „Pravilnik o licenciranju klubova i financijskom fair-playu” na način da ga uskladi s praksama *third party ownershipa* ili *third party investmenta* te da mu u skladu s člankom 1382. prijašnjeg belgijskog Codea civil (Građanski zakonik), u skladu s kojim je svatko tko drugom prouzroči štetu svojom krivnjom dužan tu štetu naknaditi, isplati

- privremeni iznos od 500 000 eura na ime naknade štete pretrpljene zbog primjene članka 18.a i 18.b navedenog pravilnika.
- 22 Žalitelj u kasacijskom postupku i društvo Doyen Sports su 7. srpnja 2015. sklopili sporazum, sličan sporazumu od 30. siječnja 2015., o prijenosu 25 % gospodarskih prava poimence navedenog novog igrača.
 - 23 Stegovno povjerenstvo FIFA-e je 4. rujna 2015. žalitelja u kasacijskom postupku proglasilo krivim za povredu navedenih članaka 18.a i 18.b jer je sklopio navedene sporazume; zabranilo mu je registraciju igrača tijekom četiri razdoblja registracije i izreklo mu kaznu od 150 000 švicarskih franaka.
 - 24 Žalbeno povjerenstvo FIFA-e 7. siječnja 2016. odbilo je žalbu žalitelja u kasacijskom postupku protiv te odluke.
 - 25 Na temelju arbitražne klauzule iz Statuta FIFA-e, žalitelj u kasacijskom postupku je 9. ožujka 2016. švicarskom Sportskom arbitražnom sudu podnio žalbu protiv te odluke od 7. siječnja 2016.
 - 26 Presudom od 17. studenoga 2016. Trgovački sud u Bruxellesu za postupke na francuskom jeziku proglasio se nenadležnim za odlučivanje o zahtjevima žalitelja u kasacijskom postupku.
 - 27 Žalitelj u kasacijskom postupku je 19. prosinca 2016. podnio žalbu protiv te odluke.
 - 28 U pravorijeku od 9. ožujka 2017. Arbitražni je sud smatrao da mjerodavno pravo obuhvaća:
 - propise FIFA-e i švicarskog prava, uključujući Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: EKLJP);
 - pravo Unije, osobito odredbe Ugovorâ u području slobodnog kretanja i tržišnog natjecanja, i to u odnosu na imperativne odredbe stranog prava u smislu članka 19. švicarskog Loi fédérale sur le droit international privé (Savezni zakon o međunarodnom privatnom pravu) od 18. prosinca 1987.
 - 29 Zaključio je da su članci 18.a i 18.b Pravilnika STI zakoniti, skratio je zabranu registracije igrača na tri razdoblja registracije i potvrdio kaznu.
 - 30 Žalitelj u kasacijskom postupku je 15. svibnja 2017. švicarskom Saveznom sudu podnio zahtjev za poništaj arbitražnog pravorijeka od 9. ožujka 2017. Taj je sud odbio taj zahtjev presudom od 20. veljače 2018.
 - 31 Pred courom d'appel de Bruxelles (Žalbeni sud u Bruxellesu, Belgija), žalitelj u kasacijskom postupku zahtijevao je utvrđenje odgovornosti za troje drugih

stranaka u kasacijskom postupku na temelju članka 1382. i sljedećih članaka Građanskog zakonika. Žalitelj u kasacijskom postupku tvrdio je da su tri druge stranke u kasacijskom postupku, time što su zabranile sklapanje konvencija *third party investment* ili *third party ownership*, povrijedile pravo Unije i da su mu zbog te povrede uskraćena sredstva za financiranje ili razvoj i da su stegovne kazne imale štetne posljedice.

- 32 Nemogućnost pojačanja okosnice sastava dovođenjem novih igrača bila je prepreka sportskom napretku sastava. Klub također tri uzastopna razdoblja registracije nije mogao registrirati nove igrače ili produljiti registraciju igrača koji su već bili u klubu, zbog čega je došlo do ispisivanja igrača i povlačenja desetak sastava, a to je sve dovelo do izgubljene zarade od članarina novih članova i ulaznica za utakmice koje je klub odigrao.
- 33 Žalitelj u kasacijskom postupku od coura d'appel (Žalbeni sud) zahtijevao je da utvrdi nezakonitost članka 18.a i članka 18.b Pravilnika STI jer se njima povređuje pravo Unije i EKLJP, za što je, prema njegovu mišljenju, odgovorna FIFA.
- 34 Žalitelj u kasacijskom postupku istaknuo je 13 žalbenih razloga:
1. povredu prava na slobodno kretanje kapitala;
 2. povredu prava na slobodno pružanje usluga;
 3. povredu prava na slobodno kretanje radnika;
 4. povredu članka 102. UFEU-a;
 5. povredu članka 101. UFEU-a;
 6. povredu prava vlasništva kako je zajamčeno EKLJP-om;
 7. nezakonitost pravila UEFA-e o „financijskom fair-playu” s obzirom na pravo Unije (članci 63., 101. i 102. UFEU-a);
 8. nezakonitost kazni s obzirom na „temeljne slobode Europske unije”;
 9. nezakonitost kazni s obzirom na načelo proporcionalnosti;
 10. nezakonitost kazni s obzirom na načelo individualizacije kazni;
 11. Sportski arbitražni sud ne ispunjava zahtjeve neovisnosti i nepristranosti propisane člankom 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima i člankom 6. EKLJP-a;
 12. obvezivanje na tu prisilnu arbitražu povećalo je učinkovitost povreda temeljnih sloboda Europske unije i, općenitije, lišilo te stranke prava koja im jamči Unija;

13. neprovođenje postupka egzekviture pravorijeka Sportskog arbitražnog suda od 9. ožujka 2017.
- 35 Kao što je to istaknuo cour d'appel (Žalbeni sud), žalitelj u kasacijskom postupku stoga tvrdi da članak 18.a i članak 18.b Pravilnika STI povređuju više odredbi UFEU-a i EKLJP-a. Prvi, drugi, treći i četvrti žalbeni razlog temelje se na povredi temeljnih sloboda. Četvrti i peti žalbeni razlog odnose se na pravo tržišnog natjecanja. Šesti žalbeni razlog odnosi se na pravo vlasništva kako je zajamčeno EKLJP-om. Osmi žalbeni razlog odnosi se na zakonitost stegovnih kazni. Žalbeni razlozi br. 9 do 13 temelje se na zakonitosti i. stegovnih kazni koje je žalitelju u kasacijskom postupku izrekla FIFA i ii. pravorijeka u pogledu prava Unije.
- 36 Kad je riječ o slobodama zajamčenim pravom Unije, žalitelj u kasacijskom postupku konkretno ističe da sporna zabrana može biti prepreka slobodnom kretanju kapitala jer, kao što je to u ovom slučaju, sprečava malteškog *third party ownera* da ulaže u belgijski klub. Tom se zabranom ograničava slobodno kretanje usluga jer učinak deflacije koji stvara na troškove „igrača” (plaće, transferi itd.) dovodi do smanjenja obujma usluga. Žalitelj u kasacijskom postupku tvrdi da će zabrana *third party ownershipa* ograničiti mogućnosti dostupne pojedinim europskim građanima (profesionalnim nogometašima čiji bi međunarodni transfer bio moguć zahvaljujući *third party ownershipu*) da napuste državu članicu podrijetla kako bi pronašli zaposlenje u klubu sa sjedištem u drugoj državi članici. Žalitelj u kasacijskom postupku smatra da se ta ograničenja slobodnog kretanja kapitala, usluga i radnika ni na koji način ne mogu opravdati važnim razlogom od javnog interesa.
- 37 Kad je riječ o pravu tržišnog natjecanja, žalitelj u kasacijskom postupku u vezi s člankom 102. UFEU-a ističe da je, s obzirom na to da je FIFA prisvojila isključivo pravo uređivanja tržišta transfera (a zatim i to da svoju regulatornu djelatnost proširi na treće strane na tom tržištu), nesporno da zauzima vladajući položaj na tom tržištu. Zlouporaba se očituje u potpunom isključivanju svih postojećih i potencijalnih subjekata koji nisu klubovi na tržištu o kojem je riječ, kako bi se to tržište rezerviralo za njezine krajnje članove, odnosno klubove.
- 38 Kad je riječ o članku 101. UFEU-a, žalitelj u kasacijskom postupku smatra da članci 18.a i 18.b, koji se mogu smatrati ishodom sporazuma među članovima FIFA-e, uz sudjelovanje UEFA-e, stvaraju ograničenja tržišnog natjecanja. Ograničenja slobode ulaganja ograničavaju slobodu financiranja klubova i pogađaju u srž postupak tržišnog natjecanja jer se klubove ograničava u izradi njihovih politika novačenja igrača. Potrošači proizvoda „nogomet” ti su koji će ispaštati zbog toga što će dobiti proizvod niže kvalitete.
- 39 FIFA, koja mora dokazati da je potpuna zabrana prakse *third party ownership* ili *third party investment* opravdana i proporcionalna postizanju njezinih legitimnih ciljeva, ne pruža dokaz za to.

- 40 Kad je riječ o zakonitosti kazni, žalitelj u kasacijskom postupku tvrdi da svaka kazna koja se temelji na pravilu kojim se povređuju slobode Unije i sama povređuje te slobode.
- 41 FIFA je osporila sve žalbene razloge na koje se poziva žalitelj u kasacijskom postupku i među ostalim istaknula da je pozitivan učinak pravomoćnosti pravorijeka Sportskog arbitražnog suda od 9. ožujka 2017. prepreka tomu da se u pitanje dovede zakonitost zabrane *third party ownershipa* u okviru tog postupka.
- 42 U pogledu žalbenih razloga br. 1 do 6 i žalbenog razloga br. 8, cour d'appel de Bruxelles (Žalbeni sud u Bruxellesu) presudio je da iz članka 1713. stavka 9. Zakonika o sudovima te iz članaka 24. i 28. tog zakonika proizlazi da je arbitražni pravorijek pravomoćan od datuma njegova donošenja, a da pritom nije potrebno prethodno pokrenuti postupak egzekviture, podložno poništaju nacionalnog suda. U ovom slučaju, pravorijek je konačan i postao je pravomoćan nakon što je švicarski Savezni sud 20. veljače 2018. odbio tužbu za njegov poništaj. Naime, pravorijekom se odlučuje o spornom pitanju usklađenosti članaka 18.a i 18.b Pravilnika STI s pravom Unije, a o tom istom pitanju odlučuje cour d'appel (Žalbeni sud) u okviru tužbe za naknadu štete.
- 43 Kad je riječ o žalbenim razlozima br. 9 do 13, cour d'appel (Žalbeni sud) presudio je da žalitelj u kasacijskom postupku neuspješno osporava valjanost stegovnih kazni koje je izrekao Sportski arbitražni sud i pravorijeka. Nadležnost Sportskog arbitražnog suda nije osporavala nijedna stranka. Stoga nije osnovan žalbeni razlog u vezi s nezakonitošću stegovnih kazni koji se temelji na prisilnoj prirodi arbitraže. Zatim, prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, arbitražni sud nije sud u smislu članka 267. UFEU-a i stoga mu ne može upućivati prethodna pitanja.
- 44 On je smatrao da nemogućnost belgijskog ili stranog arbitražnog suda da pokrene postupak pred Sudom, što u skladu s tumačenjem Suda proizlazi iz članka 267. UFEU-a, ne dovodi samo po sebi do ukidanja odluka tog arbitražnog suda u pogledu članka 6. stavka 1. EKLJP-a.
- 45 Podsjetio je na to da je švicarski Savezni sud u detaljno obrazloženoj presudi od 20. veljače 2018. potvrdio svoju prijašnju sudsku praksu i presudio da je Sportski arbitražni sud uistinu neovisan i nepristran arbitražni sud te da nema razloga promišljati čvrsto ustaljenu sudsku praksu.
- 46 Na temelju članka 22. stavka 1. belgijskog Codea de droit international privé (Zakonik o međunarodnom privatnom pravu), u Belgiji se svaka strana presuda na temelju samog zakona priznaje a da nije potrebno pokretati ikakav postupak. Učinak tog priznanja je prihvaćanje pravomoćnosti strane odluke u Belgiji. Pozitivan učinak pravomoćnosti presude švicarskog Saveznog suda od 20. veljače 2018. prepreka je tomu da žalitelj u kasacijskom postupku dovodi pred courom d'appel (Žalbeni sud) u pitanje neovisnost i nepristranost Sportskog arbitražnog suda i valjanost pravorijeka, osobito u pogledu načela proporcionalnosti.

- 47 Naposljetku, postupak egzekviture odnosi se samo na izvršenje odluke, odnosno na njezino prisilno izvršenje. Arbitražni se pravorijek ne ukida samo zbog činjenice da za njega nije proveden postupak egzekviture. Slijedom navedenog, nije osnovan žalbeni razlog u vezi s nezakonitošću kazni zbog neprovođenja postupka egzekviture pravorijeka (žalbeni razlog br. 13).
- 48 Stegovne kazne koje je na temelju članka 18.a i 18.b Pravilnika STI odredio Sportski arbitražni sud izrečene su žalitelju u kasacijskom postupku, a ne trećim stranama, koje se i dalje mogu baviti nogometom. Te kazne stoga nisu nezakonite u pogledu načela individualizacije kazni (žalbeni razlog br. 10).
- 49 Cour d'appel (Žalbeni sud) na temelju toga je zaključio da su žalbeni razlozi koji se temelje na povredi prava Unije i prava zajamčenih EKLJP-om nedopušteni ili neosnovani. Navodna krivnja koja se pripisuje FIFA-i stoga nije utvrđena. Slijedom navedenog, zahtjev žalitelja u kasacijskom postupku za naknadu štete nije osnovan.
- 50 Presudom od 12. prosinca 2019. cour d'appel de Bruxelles (Žalbeni sud u Bruxellesu) stoga je odbio žalbu koju je žalitelj u kasacijskom postupku podnio protiv presude od 17. studenoga 2016. i odlučio da su njegovi zahtjevi neosnovani.
- 51 Žalitelj u kasacijskom postupku je protiv te presude podnio žalbu u kasacijskom postupku.

VI. Argumenti stranaka glavnog postupka

- 52 Žalitelj u kasacijskom postupku ističe tri žalbena razloga pred Courrom de cassation (Kasacijski sud).

A. Prvi žalbeni razlog

- 53 U svojem prvom žalbenom razlogu, koji se temelji na prisilnoj prirodi arbitraže, žalitelj u kasacijskom postupku poziva se na povredu sljedećih odredbi:
- članka 19. stavka 1. UEU-a;
 - članka 18., 45., 56., 63., 101., 102., 267. i 344. UFEU-a;
 - članka 15., 16. i 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima;
 - članka 1., članka 2. točke 1., članka 4. i 5. Direktive 2014/104/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. studenoga 2014. o određenim pravilima kojima se uređuju postupci za naknadu štete prema nacionalnom pravu za kršenje odredaba prava tržišnog natjecanja država članica i Europske unije;

- načela djelotvornosti prava Unije;
 - načela nadređenosti prava Unije nacionalnim odredbama, koje osobito proizlazi iz članka 4. UEU-a i članka 288. UFEU-a;
 - članaka 23. do 28. i članka 1713. stavka 9. Zakonika o sudovima;
 - članaka 22. do 27. Zakona od 16. srpnja 2004. o Zakoniku o međunarodnom privatnom pravu;
 - članaka 1383. i 1384. Građanskog zakonika;
 - članka 149. Ustava.
- 54 U prvom dijelu, žalitelj u kasacijskom postupku podsjeća na to da je u postupku pred *courom d'appel* (Žalbeni sud) istaknuo da se prisilnom arbitražom na Sportskom arbitražnom sudu koja mu je jednostrano nametnuta povećavaju povrede temeljnih sloboda Unije i, općenitije, da ga se lišava europskih prava koja su mu zajamčena.
- 55 U predmetu AT.40208, *International Skating Union's Eligibility Rules*, u vezi s arbitražnim klauzulama u korist Sportskog arbitražnog suda određenih statutom Međunarodnog klizačkog saveza, Europska komisija je odlučila sljedeće: „(57) *Pravila o žalbama u arbitražnom postupku propisana su u članku 25. Temeljnog akta [tog saveza] i određuju da su, [o]dluke Sportskog arbitražnog suda konačne i obvezujuće, a nadležnost građanskog suda je isključena*’. (58) [...]. *Pravila o žalbama u arbitražnom postupku povećavaju ograničenja tržišnog natjecanja [...]. Komisija smatra da pravila o žalbama u arbitražnom postupku povećavaju ograničenja tržišnog natjecanja koja su prouzročena pravilima o prihvatljivosti [...]. Zajedno s pravilima o prihvatljivosti, pravilima o žalbama u arbitražnom postupku dodatno se pridonosi ograničavanju [...] komercijalne slobode [sportaša] i onemogućavanju potencijalnih konkurenata [Međunarodnog klizačkog saveza]*”.
- 56 Žalitelj u kasacijskom postupku također ističe da je u presudi od 6. ožujka 2018., *Achmea* (C-284/16, EU:C:2018:158), Sud ponovno potvrdio podređenost institucije arbitraže istinskom sudskom nadzoru ako je riječ o temeljnim odredbama prava Unije, te da je iz toga izveo zaključak da, u biti, država članica povređuje svoju obvezu jamčenja pune učinkovitosti i autonomije tog prava ako pristane na određene vrste arbitraže. Čak i kad je riječ o „trgovačkoj arbitraži”, koja proizlazi iz stranačke autonomije stranaka, nužno je da postoji sudski nadzor s mogućnošću upućivanja prethodnih pitanja kojima se omogućuje jamčenje poštovanja javnog poretka Europske unije. Jednako kao i arbitraža (ako ne i u većoj mjeri) na koju su se u okviru bilateralnog ugovora obvezale dvije države članice, određivanje statutom FIFA-e obveze pokretanja arbitražnog postupka na Sportskom arbitražnom sudu onemogućuje punu učinkovitost prava Unije i ugrožava autonomiju tog prava, osobito time što onemogućuje upućivanje prethodnih pitanja Sudu Europske unije.

- 57 On ističe da ni u jednom razmatranju pobijana presuda ne odgovara na taj žalbeni razlog koji se temelji na činjenici da je prisilna arbitraža na Sportskom arbitražnom sudu, zajedno s krajnje ograničenim nadzorom zakonitosti koji provodi švicarski Savezni sud, prepreka istinskoj primjeni prava Unije. Presuda stoga nije propisno obrazložena (članak 149. Ustava).
- 58 U drugom dijelu tog prvog žalbenog razloga žalitelj u kasacijskom postupku prigovara tomu da se u pobijanoj presudi nije ispitalo poštuju li se pravorijekom Sportskog arbitražnog suda od 9. ožujka 2017., čija se pravomoćnost tom presudom priznaje, temeljne odredbe prava Unije iako nije provedeno ispitivanje usklađenosti tog pravorijeka s tim pravom.
- 59 Na temelju načela sadržanog u članku 344. UFEU-a, države članice – među kojima i Belgija – ne smiju omogućiti da se spor o primjeni ili tumačenju Ugovorâ rješava na ijedan drugi način osim onog koji je predviđen Ugovorima (presuda od 6. ožujka 2018., Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, t. 31.). Međutim, pravo Unije „obilježava okolnost da je ono autonoman izvor prava uspostavljen Ugovorima i da je nadređeno u odnosu na pravo država članica kao i izravan učinak niza odredaba primjenjivih na njihove državljane i njih same [...]. Kako bi se zajamčilo očuvanje posebnih značajki i autonomije pravnog poretka Unije, Ugovori su uspostavili pravosudni sustav namijenjen osiguranju usklađenosti i jedinstva u tumačenju prava Unije” (presuda od 6. ožujka 2018., Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, t. 33. i 35.).
- 60 U skladu s člankom 19. stavkom 1. UFEU-a, na nacionalnim je sudovima i na Sudu da zajamče punu primjenu prava Unije u svim državama članicama. Konkretno, zaglavni kamen tako zamišljenog pravosudnog sustava uspostavljen je postupkom povodom zahtjeva za prethodnu odluku, predviđenim u članku 267. UFEU- a (presuda od 6. ožujka 2018., Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, t. 36. i 37.).
- 61 Iako načini provedbe načela pravomoćnosti pripadaju unutarnjem pravnom poretku država članica prema načelu njihove procesne autonomije, „oni ne smiju biti manje povoljni od onih koji uređuju slične domaće situacije (načelo ekvivalentnosti) ni praktično onemogućiti ili pretjerano otežati ostvarivanje prava dodijeljenih pravnim poretkom Zajednice (načelo djelotvornosti)” (presuda od 3. rujna 2009., Fallimento Olimpiclub, C-2/08, EU:C:2009:506, t. 24.).
- 62 Kada na temelju stranačke autonomije stranaka o kojima je riječ o njihovu sporu odlučuje arbitražni sud koji se ne može smatrati „sudom jedne od država članica” u smislu članka 267. UFEU-a te stoga nije ovlašten Sudu uputiti prethodno pitanje, nadzor koji provode sudovi država članica može biti ograničen, ali samo „pod uvjetom da se u okviru tog nadzora mogu razmatrati temeljne odredbe prava Unije i da, prema potrebi, mogu biti predmet zahtjeva za prethodnu odluku upućenog Sudu” (presuda od 6. ožujka 2018., Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, t. 54. i 55.). Taj nadzor temeljnih odredbi prava Unije, a posebno onih koje se odnose na europski javni poredak, tim je važniji ako je arbitraža „nametnuta” statutom udruge poput FIFA-e.

- 63 Članci 23. do 28. Zakonika o sudovima i članci 22. do 29. Zakonika o međunarodnom privatnom pravu ne mogu biti prepreka tomu da se pred sudovima države članice dovedu u pitanje točke, o kojima je u drugom postupku presudio arbitražni sud, u vezi s tumačenjem pravila javnog poretka prava Unije koja se posebno odnose na slobodno kretanje radnika (članak 45. UFEU-a i članak 15. Povelje), slobodno pružanje usluga (članak 56. UFEU-a i članak 16. Povelje), slobodno kretanje kapitala (članak 63. UFEU-a) i pravo tržišnog natjecanja (članci 101. i 102. UFEU-a). Primjena načela pravomoćnosti kojim se belgijskom sudu zabranjuje da ispita povređuju li se pravorijekom Sportskog arbitražnog suda, u obliku u kojem ga je ispitaio švicarski Savezni sud, temeljne odredbe prava Unije i da, radi toga, ovisno o slučaju uputi prethodna pitanja Sudu, u navedenim bi područjima dovela do prepreka djelotvornoj primjeni pravila prava Unije koje se ne mogu opravdati načelom pravne sigurnosti te se stoga mora smatrati protivnom načelu djelotvornosti prava Unije (presuda od 3. rujna 2009., *Fallimento Olimpiclub*, C-2/08, EU:C:2009:506, t. 30. i 31.).
- 64 Usto, iz članka 1., članka 2. točke 1. i članaka 4. i 5. Direktive 2014/104/EU proizlazi da se europskim pravom svakoj osobi koja je pretrpjela štetu nastalu povredom prava tržišnog natjecanja (odnosno članaka 101. i 102. UFEU-a) jamči učinkovito ostvarivanje prava na to da zahtijeva i dobije potpunu naknadu za tu štetu i da se, u skladu s načelom djelotvornosti, materijalna i postupovna nacionalna pravila trebaju primjenjivati tako da ne čine praktički nemogućim ili pretjerano teškim ostvarivanje tog prava.
- 65 Isto tako, na temelju članka 47. Povelje, svatko čija su prava i slobode zajamčeni pravom Unije povrijeđeni ima pravo na djelotvoran pravni lijek pred prethodno ustanovljenim neovisnim i nepristranim sudom.
- 66 Slijedom navedenog, time što je u njoj ocijenjeno da su žalbeni razlozi koji se temelje na FIFA-inoj povredi prava Unije i prava zajamčenih EKLJP-om nedopušteni ili neosnovani, a da se nije ispitalo poštuju li se pravorijekom temeljne odredbe prava Unije za koje žalitelj u kasacijskom postupku tvrdi da su povrijeđene i za što može zahtijevati naknadu štete koja proizlazi iz te povrede, pobijanom presudom povrijeđene su sve odredbe navedene u žalbenom razlogu, osim članka 149. Ustava (obveza obrazlaganja).

B. Drugi žalbeni razlog

- 67 U svojem drugom žalbenom razlogu, koji se temelji na tome da je u pobijanoj presudi neosnovano odbijen zahtjev žalitelja u kasacijskom postupku za naknadu štete protiv UEFA-e, žalitelj u kasacijskom postupku poziva se na povredu sljedećih odredbi:
- članka 149. Ustava;
 - članaka 101. i 102. UFEU-a;

- članka 1. stavka 1., članaka 2., 3., 4., 5. i članka 11. stavka 1. Direktive 2014/104/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. studenoga 2014. o određenim pravilima kojima se uređuju postupci za naknadu štete prema nacionalnom pravu za kršenje odredaba prava tržišnog natjecanja država članica i Europske unije;
 - članaka 1382., 1383. i 1384. Građanskog zakonika.
- 68 U prvom dijelu, žalitelj u kasacijskom postupku ističe da se UEFA aktivno zalagala za zabranu sporazuma *third party ownership* ili *third party investment*. Primjenom teorije jednakosti uvjeta mora se stoga smatrati da je UEFA sama, barem neizravno, pridonijela različitim štetama koje je pretrpio žalitelj u kasacijskom postupku i da mu slijedom toga treba odgovarati za naknadu tih šteta. S obzirom na članak 11. stavak 1. Direktive 2014/104, budući da je UEFA jedan od „poduzetni[ka] koji su povrijedili pravo tržišnog natjecanja zajedničkim postupcima”, treba smatrati da je solidarno odgovorna za štetu prouzročenu tim povredama i da je zbog toga obvezna tu štetu u cijelosti naknaditi.
- 69 U drugom dijelu, žalitelj u kasacijskom postupku tvrdi da je u pobijanoj presudi utvrđeno da je FIFA „*neprofitna udruga osnovana u skladu sa švicarskim privatnim pravom koja okuplja nacionalne udruge odgovorne za organizaciju nogometa i nadzor nad njime u njihovim zemljama i područjima*” i da je UEFA „*neprofitna udruga koja okuplja nacionalne udruge europskog kontinenta*”. Zaključno, žalitelj u kasacijskom postupku tvrdi da je UEFA konfederacija udruga i da je sama članica FIFA-e. UEFA osporava tu tvrdnju.
- 70 Članci 101. i 102. UFEU-a proizvode izravne učinke u odnosima između pojedinaca i stvaraju prava za pojedince koja nacionalni sudovi moraju štiti (presude Suda od 14. ožujka 2019., *Skanska Industrial Solutions i dr.*, C-724/17, EU:C:2019:204, t. 24. i od 5. lipnja 2014., *Kone i dr.*, C-557/12, EU:C:2014:1317, t. 20.). Puna djelotvornost tih odredbi, a osobito korisni učinak zabrana koje su u njima propisane, bila bi dovedena u pitanje kada svaka oštećena osoba ne bi mogla zahtijevati naknadu štete koja joj je prouzročena ponašanjem koje može ograničiti ili narušiti tržišno natjecanje (presuda Suda od 14. ožujka 2019., *Skanska Industrial Solutions i dr.*, C-724/17, EU:C:2019:204, t. 2[5].). To pravo na potpunu naknadu štete potvrđeno je člancima 1., 2., 3. i 4. Direktive 2014/104/EU.
- 71 Za potrebe primjene članka 101. UFEU-a, žalitelj u kasacijskom postupku tvrdi da je svaka odluka udruženja udruženjâ poduzetnika obvezujuća za njegove članove, koji su osim toga dužni poštovati je i pobrinuti se za to da se ona poštuje, tako da oni, isto kao udruženje udruženjâ poduzetnika koje je donijelo odluku, dijele odgovornost za tu odluku (presuda Općeg suda od 26. siječnja 2005., *Piau/Komisija*, T-193/02, EU:T:2005:22, t. 75.). U tu svrhu nije potrebno da su članovi udruženja stvarno sudjelovali u povredi, nego samo da udruženje ima, na temelju svojih internih pravila, mogućnost obvezati svoje članove (presuda Suda od 16. studenoga 2000., *Finnboard/Komisija*, C-298/98 P, EU:C:2000:634).

- 72 Za potrebe primjene članka 102. UFEU-a, žalitelj u kasacijskom postupku tvrdi da se pravila koja je sastavila FIFA kojima se zabranjuju sporazumi *third party ownership* ili *third party investment* također mogu smatrati kolektivnom zlouporabom vladajućeg položaja u smislu članka 102., u kojoj sudjeluju i FIFA i UEFA, s obzirom na statutaru uključenost potonje u FIFA-u, jer se nacionalni savezi ili savezi koji okupljaju klubove gospodarskim dionicima i potrošačima predstavljaju kao kolektivni subjekt.
- 73 Na temelju članka 102. UFEU-a i članka 11. stavka 1. Direktive 2014/104, sudjelovanje u kolektivnoj zlouporabi vladajućeg položaja, odnosno u „zajedničkim postupcima”, može proistjeći iz „pasivnog doprinosa” te čak i „prešutnog odobravanja postupaka”, pri čemu se ne zahtijeva da poduzetnik ima ovlast odlučivanja, intervencije ili sankcioniranja u pogledu provedbe zlouporabe vladajućeg položaja.
- 74 Slijedom navedenog, prema mišljenju žalitelja u kasacijskom postupku, isključenje svake odgovornosti UEFA-e za štetu koja je rezultat primjene zabrane *third party ownershipa* ili *third party investmenta* nije zakonski opravdano.

C. Treći žalbeni razlog

- 75 Svojim trećim žalbenim razlogom, žalitelj u kasacijskom postupku prigovara tomu da je pobijanom presudom odbijena njegova tužba protiv URBSFA-a zbog toga što je pogrešno utvrđeno da je zbog dokazne snage pravomoćnosti pravorijeka Sportskog arbitražnog suda od 9. ožujka 2017. na žalitelja u kasacijskom postupku stavljen teret dokazivanja neusklađenosti članaka 18.a i 18.b Pravilnika STI s pravom Unije, a takve dokaze on nije podnio.
- 76 Žalitelj u kasacijskom postupku poziva se na povredu sljedećih odredbi:
- članka 149. Ustava;
 - članka 19. stavka 1. UEU-a;
 - članaka 18., 45., 56., 63., 101., 102., 267. i 344. UFEU-a;
 - članaka 15., 16. i 47. Povelje;
 - članka 1., članka 2. točke 1., članka 4. i 5. Direktive 2014/104/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. studenoga 2014. o određenim pravilima kojima se uređuju postupci za naknadu štete prema nacionalnom pravu za kršenje odredaba prava tržišnog natjecanja država članica i Europske unije;
 - načela djelotvornosti prava Europske unije;
 - načela nadređenosti prava Europske unije nacionalnim odredbama, koje osobito proizlazi iz članka 4. UEU-a i članka 288. UFEU-a;

- članaka 23. do 28., članka 870. i članka 1713. stavka 9. Zakonika o sudovima;
 - članaka 1165., 1315., članka 1350. točke 3°, članaka 1352., 1382. i 1383. Građanskog zakonika.
- 77 Žalitelj u kasacijskom postupku tvrdi da, kada se utvrdi ograničenje slobodnog kretanja kapitala, zajamčenog člankom 63. UFEU-a, do kojeg može doći zbog zabranjenog sporazuma, sporazuma ili odluke zabranjenih člankom 101. UFEU-a, na počinitelju je tog ograničenja da dokaže da je ograničenje opravdano legitimnim ciljevima i proporcionalno postizanju tih ciljeva.
- 78 Iako arbitražna odluka koja je pravomoćna između stranaka ima dokaznu snagu u odnosu na treće strane koje nisu bile stranke u sporu i koje se na nju mogu pozvati, dokazna snaga koja proizlazi iz tih odredbi ipak ne može spriječiti djelotvornost odredbi prava Unije.
- 79 Prema mišljenju žalitelja u kasacijskom postupku, iz toga proizlazi da te odredbe ne mogu dovesti do toga da je na strani oštećenoj zbog ograničenja slobodnog kretanja kapitala koje proizlazi iz odluke FIFA-e da dokaže da to ograničenje nije opravdano legitimnim ciljevima i da im nije proporcionalno zbog dokazne snage odluke Sportskog arbitražnog suda čiji je poništaj odbio švicarski Savezni sud, odnosno sud koji – za razliku od belgijskih sudova – nije obavezan uputiti prethodno pitanje predviđeno u članku 267. UFEU-a.
- 80 Takva primjena tih odredbi, kojom bi se dala dokazna snaga odluci Sportskog arbitražnog suda u pogledu usklađenosti članaka 18.a i 18.b Pravilnika STI sa slobodnim kretanjem kapitala, slobodnim pružanjem usluga i slobodnim kretanjem radnika te člancima 101. i 102. UFEU-a, imala bi za posljedicu da bi pred belgijskim sudovima, koji mogu – i moraju – Sudu uputiti pitanja o tumačenju prava Unije, dokazivanje nepostojanja legitimnog cilja mjere ili njezine proporcionalnosti s ciljem koji se želi postići bio na teret osobe koja je tim ograničenjima oštećena. To bi bila znatna prepreka djelotvornoj primjeni pravila Unije u tom području te takvu primjenu stoga treba smatrati protivnom načelu djelotvornosti prava Unije.
- 81 Time što se njome odbija uputiti prethodna pitanja Sudu, pobijanom se presudom povređuju sve odredbe navedene u žalbenom razlogu.
- 82 Druge stranke u kasacijskom postupku ističu argument o postojanju zapreke vođenju postupka u odnosu na sve te žalbene razloge.

VII. Ocjena Coura de cassation (Kasacijski sud) i obrazloženje zahtjeva za prethodnu odluku

A. Prvi žalbeni razlog

- 83 Cour de cassation (Kasacijski sud) smatra da nije osnovan prvi dio žalbenog razloga u vezi s nezakonitošću stegovnih kazni koji se temelji na prisilnoj prirodi arbitraže jer je cour d'appel (Žalbeni sud) na taj žalbeni razlog odgovorio utvrdivši da je žalitelj u kasacijskom postupku, nakon nastanka spora, potvrdio nadležnost Sportskog arbitražnog suda te da nijedna stranka nije osporavala nadležnost tog suda.
- 84 Kad je riječ o drugom dijelu, Cour de cassation (Kasacijski sud) ocjenjuje da se ne može prihvatiti argument o postojanju zapreke vođenju postupka. U pobijanoj se presudi odluka o odbijanju zahtjeva žalitelja u kasacijskom postupku protiv FIFA-e ne temelji na razmatranju prema kojem se u njoj ne pruža dokaz za prigovore koji proistječu iz prava Unije, nego na činjenici da pravomoćnost pravorijeka od 9. ožujka 2017. couru d'appel (Žalbeni sud) zabranjuje da preispituje pitanje usklađenosti članaka 18.a i 18.b Pravilnika STI s tim pravom.
- 85 U skladu s člankom 19. stavkom 1. UEU-a, Sud Europske unije osigurava poštovanje prava pri tumačenju i primjeni Ugovorâ; države članice osiguravaju pravne lijekove dostatne za osiguranje učinkovite pravne zaštite u područjima obuhvaćenima pravom Unije.
- 86 U skladu s člankom 47. Povelje, svatko čija su prava i slobode zajamčeni pravom Unije povrijeđeni ima pravo na djelotvoran pravni lijek pred sudom.
- 87 Direktivom 2014/104/EU propisuje se:
- u članku 1. stavku 1., da se tom direktivom utvrđuju određena pravila potrebna kako bi se osiguralo da svatko tko je pretrpio štetu prouzročenu kršenjem prava tržišnog natjecanja od strane poduzetnika ili udruženja poduzetnika može učinkovito ostvariti pravo na zahtijevanje potpune naknade za tu štetu od tog poduzetnika ili udruženja; njome se utvrđuju pravila kojima se potiče neometano tržišno natjecanje na unutarnjem tržištu te uklanjaju prepreke za njegovo pravilno funkcioniranje osiguravanjem jednakovrijedne zaštite u cijeloj Uniji svakome tko je pretrpio takvu štetu;
 - u članku 2. točki 1., da za potrebe te direktive „kršenje prava tržišnog natjecanja” znači kršenje članka 101. ili 102. UFEU-a ili nacionalnog prava tržišnog natjecanja;
 - u članku 4., da u skladu s načelom učinkovitosti, države članice osiguravaju da su sva nacionalna pravila i postupci koji se odnose na korištenje zahtjeva za naknadu štete oblikovani i da se primjenjuju tako da ne čine praktički nemogućim ili pretjerano teškim ostvarivanje prava, zajamčenog pravom Unije, na potpunu naknadu štete prouzročene kršenjem prava tržišnog natjecanja i da, u skladu s

načelom jednakovrijednosti, nacionalna pravila i postupci koji se odnose na postupke za naknadu štete koja proizlazi iz kršenja članka 101. ili 102. UFEU-a ne smiju biti nepovoljniji za navodno oštećene strane od onih kojima se uređuju slični postupci za naknadu štete koji proizlaze iz kršenja nacionalnog prava.

- 88 U svojoj presudi od 23. ožujka 1982., Nordsee (102/81, EU:C:1982:107), Sud podsjeća na važnost toga da se pravo Zajednice u potpunosti poštuje na državnom području svih država članica, stoga ugovorne strane nisu slobodne odstupiti od njega, te skreće pozornost na činjenicu da se, ako su se u okviru konvencionalne arbitraže postavila pitanja u pogledu prava Unije, od uobičajenih sudova može zatražiti da ispituju ta pitanja ili u okviru pomoći koju pružaju arbitražnim sudovima, konkretno kako bi im se pomoglo u određenim postupovnim aktima ili u tumačenju mjerodavnog prava, odnosno u okviru nadzora, čiji opseg ovisi o slučaju, arbitražnog pravorijeka, koji oni provode u slučaju podnošenja žalbe, prigovora, pokretanja postupka egzekviture ili bilo kojeg drugog pravnog sredstva predviđenog mjerodavnim nacionalnim zakonodavstvom.
- 89 U svojoj presudi od 6. ožujka 2018. Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158), Sud iznosi stajalište prema kojem su, kako bi se zajamčilo očuvanje posebnih značajki i autonomije pravnog poretka Unije, Ugovori uspostavili pravosudni sustav namijenjen osiguranju usklađenosti i jedinstva u tumačenju prava Unije; da je, u tom okviru, u skladu s člankom 19. UFEU- a, na nacionalnim sudovima i na Sudu da zajamče punu primjenu prava Unije u svim državama članicama kao i sudsku zaštitu prava pojedinaca koja proizlaze iz tog prava i da je konkretno zaglavni kamen tako zamišljenog pravosudnog sustava uspostavljen postupkom povodom zahtjeva za prethodnu odluku, predviđenim u članku 267. UFEU- a, koji uspostavljanjem dijaloga između sudova, točnije između Suda i sudova država članica, ima za cilj osigurati jedinstveno tumačenje prava Unije, omogućujući tako osiguranje njegove usklađenosti, njegova punog učinka i njegove autonomije kao i u konačnici posebne naravi prava uspostavljenog Ugovorima.
- 90 U svojoj presudi od 7. travnja 2022., Avio Lucos (C-116/20, EU:C:2022:273), Sud je odlučio, s jedne strane, da je, kako bi se osigurala stabilnost prava i pravnih odnosa kao i dobro sudovanje, važno da sudske odluke koje su postale pravomoćne nakon što su iscrpljena sva raspoloživa pravna sredstva ili nakon isteka rokova predviđenih za njihovo podnošenje više ne mogu biti dovedene u pitanje. Stoga pravo Unije ne nalaže nacionalnom sudu da izuzme iz primjene nacionalna postupovna pravila na temelju kojih odluka postaje pravomoćna, čak i kada bi se time ispravila nacionalna situacija koja nije u skladu s tim pravom. S druge strane, načini provedbe načela pravomoćnosti uređeni su unutarnjim pravnim poretkom država članica na temelju načela njihove postupovne autonomije. Međutim, oni ne smiju biti nepovoljniji od onih koji se odnose na slične unutarnje situacije (načelo ekvivalentnosti) niti uređeni na način da praktično onemogućuju ili pretjerano otežavaju ostvarivanje prava dodijeljenih pravnim poretkom Unije (načelo djelotvornosti).

- 91 Nakon što je utvrđeno da „u skladu s člankom 1713. stavkom 9. Zakonika o sudovima, u odnosima između stranaka pravorijek ima iste učinke kao i sudska odluka” i da „na temelju članaka 24. i 28. Zakonika o sudovima, svaka konačna odluka od njezine objave postaje pravomoćna [...] i svaka odluka postaje pravomoćna od trenutka u kojem se više ne može pobijati prigovorom ili žalbom, osim iznimki propisanih zakonom i ne dovodeći u pitanje učinke izvanrednih pravnih lijekova”, u pobijanoj se presudi navodi da „iz tih zakonskih odredbi proizlazi da je arbitražni pravorijek pravomoćan od datuma njegova donošenja, a da pritom nije potrebno prethodno pokrenuti postupak egzekviture, podložno preinačenju u žalbenom postupku pred drugim arbitrima ili poništaju nacionalnog suda”.
- 92 U njoj se navodi da je arbitražni pravorijek od 9. ožujka 2017. konačan i pravomoćan, da se njime odlučuje o spornom pitanju usklađenosti članaka 18.a i 18.b Pravilnika s pravom Unije i da su, slijedom toga, žalbeni razlozi koji se temelje na navodnoj nezakonitosti tih članaka s obzirom na odredbe UFEU-a i Dodatnog protokola br. 1 uz EKLJP nedopušteni zbog pravomoćnosti pravorijeka.
- 93 Žalbenim se razlogom, u tom dijelu, prigovara tomu da se u pobijanoj presudi nije ispitalo poštuju li se pravorijekom Sportskog arbitražnog suda od 9. ožujka 2017., čija se pravomoćnost tom presudom priznaje, temeljne odredbe prava Unije na čiju se povredu žalitelj u kasacijskom postupku poziva i tvrdi da mu je zbog toga nastala šteta, iako taj pravorijek nije bio obuhvaćen ispitivanjem usklađenosti s pravom Unije čime bi se omogućilo upućivanje prethodnog pitanja Sudu Europske unije.
- 94 Ispitivanje žalbenog razloga, u tom dijelu, pretpostavlja tumačenje članka 19. stavka 1. UEU-a i upućivanje Sudu Europske unije, prije donošenja odluke, prvog pitanja navedenog u izreci odluke.

B. Drugi žalbeni razlog

- 95 Cour de cassation (Kasacijski sud) smatra da je prvi dio drugog žalbenog razloga činjenično neosnovan, s obzirom na to da je cour d’appel (Žalbeni sud) na njega odgovorio tako što je utvrdio da okolnost da se UEFA aktivno zalagala za spornu zabranu nije relevantna s gledišta građanskopravne odgovornosti, tim više jer je, s obzirom na njegov položaj na rang-ljestvici 2015., sudjelovanje žalitelja u kasacijskom postupku u utakmicama koje organizira UEFA bilo samo hipotetsko.
- 96 Ocjenjuje da ispitivanje drugog dijela drugog žalbenog razloga zahtijeva provjere činjenica koje nadilaze njegove ovlasti, tako da je taj žalbeni razlog nedopušten zbog razloga svojstvenog kasacijskom postupku.

C. Treći žalbeni razlog

- 97 Cour de cassation (Kasacijski sud) smatra ga dopuštenim s obzirom na to da ga on ne obvezuje da ocijeni meritum žalbenih razloga koje je žalitelj u kasacijskom

postupku istaknuo radi obaranja dokaza koji se temelji na arbitražnom pravorijeku i da se žalbeni razlog u kojem se navodi povreda članka 19. stavka 1. UEU-a odnosi na javni poredak i može se prvi put istaknuti pred Courrom de cassation (Kasacijski sud). Povreda te odredbe bila bi dovoljna, ako je žalbeni razlog osnovan, da dovede do ukidanja odluke.

- 98 U pobijanoj se presudi odbija zahtjev žalitelja u kasacijskom postupku protiv URBSFA-a s obrazloženjem da se „*presuda ima učinak prema trećim stranama u smislu da je samo njezino postojanje u okviru pravnog poretka obvezujuće za sve*”, da „*učinak presude prema trećim stranama znači da se na dokaznu snagu onoga što je presuđeno o spornom pitanju ili spornoj točki treće strane mogu pozivati i da je ona za njih obvezujuća, osim ako se ne dokaže suprotno*”, da „*to pravilo vrijedi za arbitražni pravorijek*” i da žalitelj u kasacijskom postupku nije osporio dokaznu snagu pravorijeka Sportskog arbitražnog suda od 9. ožujka 2017.
- 99 Žalbenim se razlogom prigovara tomu da je u pobijanoj presudi na žalitelja u kasacijskom postupku stavljen teret obaranja presumpcije iz navedenog pravorijeka prema kojoj su ograničenja koja proizlaze iz članka 18.a i 18.b Pravilnika STI u skladu s temeljnim odredbama prava Unije na čiju se povredu žalitelj u kasacijskom postupku poziva i tvrdi da mu je zbog toga nastala šteta, iako taj pravorijek nije bio obuhvaćen ispitivanjem usklađenosti s pravom Unije čime bi se omogućilo upućivanje prethodnog pitanja Sudu.
- 100 Ispitivanje žalbenog razloga, u tom dijelu, pretpostavlja tumačenje članka 19. stavka 1. UEU-a. Stoga prije donošenja odluke Sudu Europske unije treba uputiti drugo pitanje navedeno u izreci ove odluke.